

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **C.**, s o sídlom v P., zastúpeného JUDr. J. G., advokátom so sídlom v P., proti žalovaným: **1/ Mesto Prešov**, Hlavná 73, Prešov, zastúpené JUDr. A. N., advokátom so sídlom v P., **2/ Slovenská republika - Slovenská správa ciest Bratislava**, so sídlom v Bratislave, Miletičova 19, **o náhradu za užívanie nehnuteľnosti**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C 11/2011 a na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 9Co 77/2011, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Prešove z prejednávania a rozhodovania vecí, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. M. Š., JUDr. I. D. a JUDr. M. M. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 9Co 77/2011 (veci Okresného súdu Prešov sp. zn. 29C 11/2011).

O d ô v o d n e n i e

Predseda senátu Krajského súdu v Prešove JUDr. M. Š. v konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 9 Co 77/2011 predložil vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky z dôvodu námietky zaujatosti uplatnenej konateľom žalobcu uplatnenej v podaní z 19.12.2010.

V námietke zaujatosti (čl. 169 - čl. 170 spisu) žalobca uviedol, že sudcovia Krajského súdu v Prešove sa navonok nejavia ako nestranní. Túto námietku zaujatosti odôvodnil tvrdením, že súdne spory, ktorých sa rozhodnutie týka, sa dotýkajú Mesta Prešov, v ktorom títo sudcovia žijú, majú svoje rodiny a známych; ak by Mesto Prešov tieto súdne spory prehralo, bolo by nútené zaplatiť žalobcovi vysoké sumy peňazí z titulu náhrady škody, resp. z titulu náhrady za užívanie nehnuteľností ako aj trovy konania, čím by sa mohlo dostať do finančnej tiesne, čo by následne mohlo viesť k zvyšovaniu miestnych daní a zvýšenie

miestnych daní by sa dotklo všetkých obyvateľov Mesta Prešov a teda aj sudcov Krajského súdu v Prešove. Sudcovia Krajského súdu v Prešove podľa jeho názoru sú „sudcami vo vlastnej veci“, pretože rozhodujú o stave majetku mesta, v ktorom žijú; od ich rozhodnutia závisí majetkový prínos alebo strata pre mesto, v ktorom prevažná väčšina týchto sudcov žije, majú svoje rodiny a známych.

Vec podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Prešove na rok 2011 pripadla senátu v zložení: JUDr. M. Š., JUDr. I. D. a JUDr. M. M., čo znamená, že rozhodovacia činnosť ostatných sudcov tohto krajského súdu nie je v tejto veci daná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa preto zaoberal len tou časťou námietky zaujatosti, ktorá sa týka sudcov rozhodovať majúceho senátu Krajského súdu v Prešove (9Co), a námietku zaujatosti v časti, v ktorej sa dotýka ostatných sudcov tohto súdu, považoval za bezpredmetnú.

Sudcovia senátu 9Co Krajského súdu v Prešove, ktorý senát v tejto veci má rozhodovať o námietke zaujatosti, ktorú žalobcu vzniesol proti sudcom Okresného súdu Prešov, teda sudcovia JUDr. M. Š., JUDr. I. D. a JUDr. M. M. vo svojom písomnom vyjadrení k námietke zaujatosti uviedli, že účastníkov konania nepoznajú a necítia sa byť vo veci zaujatými.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Prešove (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti uvedených sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo

2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k ním, alebo

3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej nožnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého slovenský preklad bol vyhlásený v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí pod č. 209/1992 Zb., ďalej len „dohovor“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Súvislosťou medzi súdom, ktorý je založený na zákone, a jeho nezávislosťou, ako to vyjadruje článok 6 ods. 1 prvá veta dohovoru („každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“), garantuje tento dohovor v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces [čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ďalej len „listina“; čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb., ďalej len „ústava“, ktoré články dávajú každému možnosť (právo) domáhať sa /zákonom/ ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v /zákonom/ určených prípadoch na inom orgáne /Slovenskej republiky/], do ktorého tiež zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 listiny; čl. 48 ods. 1 ústavy, ktoré články postulujú, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon). Ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadruje zhodu (totožný zámer) na sudcovskú nezávislosť a právo na zákonného sudcu s právnym režimom

podľa dohovoru (v obsahu týchto práv podľa dohovoru a podľa ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť). Potom platí, že v určitej právnej veci má rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento *zákonný sudca* by sa už v ďalšom priebehu konania – pokiaľ by k tomu nebol daný zákonný dôvod – meniť nemal. Inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci, ktorý predstavuje výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu, stanovuje, aby zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov bol zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Sledovaný cieľ, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmanení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý – nie nestranný – sudca.

Nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho napĺňania (poskytovania) spravodlivosti. Nezávislosť a nestrannosť úzko spolu súvisia, často sa prekrývajú a nie je vždy ľahké ich od seba odlišiť. Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje teda výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). Vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno preto len celkom výnimočne a to zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. O taký prípad, kedy by bolo potrebné sudcu, resp. sudcov vylúčiť, však v tejto právnej veci nejde.

Pre vylúčenie sudcu, resp. sudcov z prejednávania a rozhodovania veci, ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôraznil napr. aj vo svojom uznesení z 9. marca 2009 sp. zn. 5 Nc 4/2009, nie je postačujúca samotná domnienka (názor) účastníka o možnej neobjektívnosti sudcov. Tvrdenie žalobcu, že súdne spory, ktoré vedie, sa dotýkajú Mesta Prešov, v ktorom namietaní sudcovia žijú, majú svoje rodiny a známych, vyjadruje iba subjektívny názor žalobcu na dôvody vylúčenia namietaných sudcov. Z obsahu spisu vrátane vyjadrení vo

výroku uvedených sudcov Krajského súdu v Prešove nemožno vyvodit' žiadne objektívne existujúce zákonné dôvody pre vylúčenie týchto sudcov Krajského súdu v Prešove.

Základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúci zákonný dôvod (porovnaj § 14 ods. 1 O. s. p.), nie teda iba samotné uvedené tvrdenia žalobcu. Tvrdenie žalobcu o zaujatosti sudcov je vyvodzované z toho, že sudcovia rozhodujú o stave majetku mesta, v ktorom žijú, čo znamená, že od rozhodnutia závisí majetkový prínos alebo strata pre Mesto Prešov. Ako Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol už v uznesení z 29. apríla 2011 sp. zn. 1 Nc 29/2011, základom pochybnosti o nestrannosti sudcov v konaní nemôže byť záver o vzťahu sudcov k veci odvodený zo skutočnosti, že sudcovia rozhodujú o stave majetku mesta, v ktorom žijú. Takisto ako v prípade posudzovania vo veci, kde bolo prijaté citované uznesenie, ani v terajšej právnej veci nadriadený súd z hľadiska vonkajších, teda objektívnych okolností nemal za preukázanú žiadnu takú skutočnosť, ktorá by mohla signalizovať spochybnenie nestrannosti sudcov krajského súdu, ktorým prislúcha v príslušnom konaní rozhodovať. Ani za stavu, že by títo sudcovia boli obyvateľmi mesta Prešov, z takejto skutkovej okolnosti nie je možné usudzovať na ich pomer k veci, resp. k účastníkovi konania – žalovanému 1/, pre ktorý by boli vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci. Pokiaľ žalobca námietku opiera aj o to, že v obdobných veciach už bol procesne neuspenným, je treba upozorniť, že podľa § 14 od. 3 O.s.p. dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach; na takúto námietku zaujatosti sa neprihliada (§ 15a ods. 5 O.s.p.).

Takto nielen so zreteľom na subjektívne hľadisko prezentované vo vyjadrení namietaných sudcov senátu 9Co9 Krajského súdu v Prešove, že sa necítia byť zaujatými, ale aj z objektívneho pohľadu dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že nejestvujú dôvody, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o nestrannosti súdneho rozhodovania za účasti žalobcom spochybňovaných sudcov tohto senátu.

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Prešove JUDr. M. Š., JUDr. I. D. a JUDr. M. M. nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 9. januára 2012

JUDr. Jana B a j á n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť :

Hrčková Marta